

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Lege pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale

Elaborarea și adoptarea unui nou Cod de procedură penală reprezintă un moment crucial în evoluția legislativă a oricărui stat. Decizia de a se trece la elaborarea unui nou Cod de procedură penală nu a fost o simplă manifestare a voinței politice, ci a reprezentat, în egală măsură, un corolar al evoluției economico-sociale, dar și a doctrinei și jurisprudenței și a avut la bază o serie de neajunsuri existente în actuala reglementare.

Intrat în vigoare în ianuarie 1969, actualul Cod de procedură penală a trebuit inițial să facă față rigorilor procesului penal ale statului totalitar, pentru ca ulterior, cu multiple modificări, să fie adaptat exigențelor unui stat democratic. Ratificarea în 1994 a Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale a condus la aplicarea directă în cadrul procesului penal a standardelor europene de protecție, constatându-se numeroase situații în care normele de procedură penală române se aflau într-o vădită contradicție cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO).

Actuala reglementare a procesului penal a fost supusă unor frecvente intervenții legislative care au vizat diferite instituții procesuale, ceea ce a condus la o interpretare și aplicare neunitară, lipsită de coerență a legii procesual penale, cu repercusiuni asupra eficienței și finalității actului de justiție.

În acest context, a fost adoptat de către Parlament noul Cod de Procedură Penală (Legea nr. 135/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 486 din data de 15 iulie 2010).

Noul Cod de procedură penală urmărește îndeplinirea următoarelor obiective:

- crearea unui cadru legislativ în care procesul penal să fie mai rapid și mai eficient, prin urmare, în mod semnificativ mai puțin costisitor;
- protecția unitară a drepturilor omului și a libertăților garantate de Constituție și de instrumentele juridice internaționale;
- armonizarea conceptuală cu prevederile noului Cod penal;
- reglementarea adecvată a obligațiilor internaționale asumate de țara noastră privind actele normative din domeniul dreptului procesual penal;
- stabilirea unui echilibru corespunzător între cerințele pentru o procedură penală eficientă, protejarea drepturilor procedurale elementare, dar și drepturilor fundamentale ale omului pentru participanții la procesul penal și respectarea unitară a principiilor care privesc desfășurarea echitabilă a procesului penal.

Potrivit prevederilor art. 603 alin.(2) din noul Cod de Procedură Penală, „În termen de 12 luni de la data publicării prezentului cod în Monitorul Oficial al României, Partea I, Guvernul va supune Parlamentului spre adoptare proiectul de lege pentru punerea în aplicare a Codului de procedură penală.” Mai mult decât atât, data intrării în vigoare a Legii nr. 135/2010 este stabilită prin prezentul proiect de lege pentru punerea în aplicare a acesteia.

Pregătirea punerii în aplicare a noului Cod de procedură penală reprezintă un efort ce se reflectă în mai multe acțiuni ale Ministerului Justiției. Astfel, pe de-o parte, s-a elaborat și se promovează, prin prezentul proiect, pregătirea punerii în aplicare, din perspectivă exclusiv legislativă, a noului Cod de procedură penală. Rămân însă o serie de aspecte cuprinse în noul Cod de procedură penală, a căror pregătire necesită eforturi, în special instituționale și bugetare, pentru care se vor efectua demersuri distincte.

Punerea în aplicare efectivă și eficientă a noului Cod de procedură penală trebuie abordată într-o manieră mai largă, în contextul pregătirii punerii în aplicare și a noului Cod penal și a Legii privind executarea pedepselor și a măsurilor educative privative de libertate, a Legii privind executarea pedepselor, măsurilor educative și a altor măsuri dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, neprivative de libertate, precum și a Legii privind organizarea și funcționarea sistemului de probațiune.

Pentru toate aceste acte normative fundamentale pentru sistemul penal românesc este necesară o pregătire corespunzătoare, atât a sistemului judiciar român, cât și a partenerilor justiției (serviciile de probațiune, administrațiile locurilor de detenție, poliția, poliția locală, avocații, mediatorii etc.) și, nu în ultimul rând, a societății românești în ansamblul ei (prin promovarea noilor reglementări și a implicațiilor acestora în plan social). Astfel, trebuie identificate resursele umane și bugetare (de exemplu, pentru asigurarea infrastructurii) necesare aplicării acestor noi reglementări de către sistemul judiciar român. De asemenea, pentru ca intrarea în vigoare a acestor acte normative să aducă schimbările preconizate, este deosebit de importantă pregătirea profesională privind noile reglementări a tuturor celor implicați din sistemul judiciar.

2. Schimbări preconizate

Prezentul proiect de lege este structurat în 4 titluri, care reglementează aspecte precum:

1. Titlul I - Dispoziții generale

Capitolul I – Obiectul reglementării

Capitolul II Dispoziții privind situațiile tranzitorii.

2. Titlul II - Dispoziții privind modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale.

3. Titlul III - Dispoziții de modificare și completare a Codului de procedură penală.

4. Titlul IV - Dispoziții finale și tranzitorii.

2.1 Titlul I - Dispoziții generale

Titlul I al proiectului de lege cuprinde dispoziții generale privind aplicarea legii procesual penale. Sunt stabilite reguli procedurale pentru rezolvarea situațiilor tranzitorii generate de intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală, în

raport de stadiul în care se află procesul penal sau diferite proceduri penale la momentul intrării în vigoare a noului Cod.

Proiectul de lege stabilește cu titlu de principiu aplicarea imediată a legii procesuale noi tuturor proceselor și procedurilor penale aflate în curs de desfășurare la data intrării în vigoare a noului Cod de procedură penală.

Având în vedere noile instituții procedurale introduse prin Legea nr. 135/2010, precum și modificarea conținutului sau a condițiilor unor instituții existente în actualul Cod de procedură penală a fost necesară prevederea modului de aplicare a acestor instituții.

De exemplu, în cauzele aflate în curs de judecată în primă instanță la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 135/2010 în care nu s-a început cercetarea judecătorească, instanța pe rolul căreia se află cauza o trimite judecătorului de cameră preliminară care va proceda potrivit art. 342 și următoarele din noul Cod de procedură penală. Tot astfel, nulitatea oricărui act sau oricărei lucrări efectuate înainte de intrarea în vigoare a legii noi poate fi invocată numai în condițiile noului Cod de procedură penală.

De asemenea, proiectul de lege stabilește condițiile și modul în care se va desfășura judecata în căile ordinare de atac, având în vedere că potrivit noului Cod de procedură penală, apelul devine singura cale ordinară de atac ce poate fi exercitată într-un proces penal.

În situația în care instanțele dispun în căile de atac deja declarate trimiterea cauzei spre rejudecare, aceasta va avea loc potrivit legii procesuale noi. A fost reglementată, totodată și procedura prin care instanțele de executare urmează a analiza, la momentul intrării în vigoare a noului Cod penal și noului Cod de procedură penală, eventuala aplicabilitate a principiului *mitior lex* pentru cauzele pentru care au fost pronunțate deja hotărâri definitive.

2.2 Titlul II - Dispoziții privind modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale

Titlul II al Legii reprezintă o parte importantă a acesteia, cuprinzând numeroase prevederi ce reprezintă rezultatul unei analize a întregii legislații procesual penale în vigoare, prin raportare la prevederile noului Cod de procedură penală. Astfel, au fost studiate și modificate în consecință, prin raportare la dispozițiile noului Cod de procedură penală, toate legile în vigoare ce conțin dispoziții procesual penale.

Studiul dispozițiilor procesual penale în vigoare și propunerile de modificare formulate și regăsite în cuprinsul proiectului se înscriu pe mai multe coordonate. Dintre acestea pot fi menționate ca fiind cele mai importante:

1. Abrogarea unor texte din legislația specială, ca urmare a cuprinderii acestora în noul Cod de procedură penală, pentru evitarea paralelismelor procedurale. Astfel, o serie de dispoziții din legile speciale au fost abrogate, procedurile urmând a se desfășura potrivit cadrului general prevăzut de noul Cod de procedură penală.

Au fost abrogate dispozițiile referitoare la procedura de dispunere a unor măsuri restrictive de drepturi, astfel încât măsuri precum constatarea unei activități infracționale, obținerea listei convorbirilor telefonice, identificarea abonatului, conservarea datelor informatice, ridicarea silită de obiecte și expertiza genetică să se dispună în baza dispozițiilor art. 150, art.152, art. 153, art. 154, art. 170 și art. 191

din noul Cod de procedură penală, care au fost la rândul lor modificate, astfel încât să poată fi dispuse de procuror, fără a fi necesară aprobarea judecătorului de drepturi și libertăți.

Totodată, au fost abrogate dispozițiile privind livrarea supravegheată, examinarea fizică și folosirea investigatorilor sub acoperire din legile speciale, având în vedere că aceste instituții sunt reglementate în noul Cod de procedură penală.

Au fost abrogate textele referitoare la secretul bancar și cel profesional din legea specială privind prevenirea spălării banilor, precum și din cele de organizare și funcționare a D.N.A. și D.I.I.C.O.T., reținându-se că nu se justifică reglementarea unor proceduri diferite în legile speciale pentru anumite categorii de infracțiuni sau pentru anumite organe judiciare. Procedura de acces la informațiile bancare pentru toate categoriile de infracțiuni sau de către toate organele judiciare se va realiza în condițiile prevăzute de Legea nr. 135/2010 (noul Cod de procedură penală).

Au fost abrogate dispozițiile alin. (3) și (4) ale art. 234 din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României, cu modificările și completările ulterioare, care prevedeau că în cazul infracțiunilor vamale, datoria vamală servește la determinarea temeiului de pornire a urmăririi penale și a pedepselor penale, dispozițiile fiind aplicabile în mod corespunzător și contravențiilor vamale. Abrogarea a avut în vedere faptul că începerea urmăririi penale se dispune în toate cazurile în care există indicii de săvârșire a unei infracțiuni, nefiind necesară calificarea temeiurilor pentru care se dispune aceasta.

Totodată, a fost abrogat art. 277 din Legea nr. 86/2006, care prevedea că dacă mărfurile sau alte bunuri care au făcut obiectul infracțiunii nu se găsesc, infractorul este obligat la plata echivalentului lor în lei. Rațiunea acestei abrogări constă în faptul că se vor aplica dispozițiile generale din Codul penal privind confiscarea, nefiind necesară reluarea acestei prevederi într-o normă specială. Cât privește art. 278 din Legea nr. 86/2006, acesta a fost abrogat deoarece prevedea că dispozițiile prezentei secțiuni din lege urmează a se completa cu dispozițiile Codului penal, norma nefiind necesară deoarece aplicarea dispozițiilor din Codul penal nu este condiționată de trimiterea la aceste dispoziții printr-o lege specială.

2. Modificarea unor texte din legislația specială, în vederea corelării cu dispozițiile noului Cod de procedură penală.

În acest sens, soluțiile legislative și terminologia din legile speciale au fost armonizate cu prevederile noului Cod de procedură penală. Spre exemplu, în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, referirile la soluțiile de scoatere de sub urmărire penală sau de neîncepere a urmăririi penale, care nu mai sunt prevăzute în noua reglementare, au fost înlocuite în mod corespunzător, cu referiri la clasare sau la renunțarea la urmărirea penală.

Totodată, trimiterile la textele din vechiul Cod de procedură penală, respectiv Cod penal, au fost refăcute, potrivit reglementărilor noilor coduri.

Alte dispoziții au fost modificate prin înlocuirea normelor speciale cu trimiteri corespunzătoare la Codul de procedură penală – de exemplu, dispozițiile referitoare la procedura prelevării de mostre biologice din Legea nr. 76/2008 privind organizarea și funcționarea sistemului național de date genetice.

S-a realizat o reglementare uniformă a competențelor organelor de control care constată infracțiuni cu prilejul desfășurării activității, prin compatibilizarea

textelor din actele normative care le reglementează activitatea cu cele ale art. 61 din noul Cod de procedură penală.

Aceste dispoziții au fost reevaluate pentru a pune în acord legile speciale care acordă atribuții investigative unor autorități nejudiciare cu dispozițiile art. 61 din noul Cod de procedură penală, în situațiile în care actele de control poartă asupra unor fapte care constituie totodată și infracțiuni. S-a transpus astfel noua concepție privind exercitarea atribuțiilor de constatare a infracțiunilor și valorificarea procesuală a informațiilor și a probelor materiale strânse de către organe nejudiciare, cu ocazia constatării comiterii unei infracțiuni, actele întocmite cu această ocazie fiind limitate la scopul și funcțiile instituite în art. 61 din Codul de procedură penală, constituind doar acte de sesizare a organului de urmărire penală.

Modificările au avut de asemenea în vedere stabilirea limitelor în care autoritățile nejudiciare pot face investigații, valorificarea probatorie a constatărilor, prezervarea privilegiului non-autoincrimării, inviolabilitatea domiciliului în sensul CEDO, protecția spațiilor profesionale. În acest sens, au fost modificate dispozițiile art. 33 și 36 din Legea nr. 21/1996 – Legea concurenței.

Au fost evaluate o serie de dispoziții pentru a pune în acord întreaga legislație procesual penală cu noua concepție privind organele de cercetare speciale. Astfel, spre deosebire de vechea reglementare, care permitea dobândirea calității de organ cu atribuții procesuale prin simpla desemnare a comandantului militar, în condițiile în care o parte dintre aceste organe aveau atribuții exclusive de cercetare penală, noul cod instituie, prin analogie cu desemnarea organelor de cercetare ale poliției judiciare, regula atribuirii acestei calități numai cu avizul conform al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

De asemenea, au fost abrogate ori modificate (prin înlocuire cu norme de trimitere la dispozițiile noului Cod de procedură penală) dispoziții legale care acordau unor organe sau autorități nejudiciare competențe exclusive privind constatarea unor infracțiuni. Spre exemplificare, menționăm:- modificarea art. 48⁸ din Legea nr. 17/1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare, al mării teritoriale, al zonei contigue și al zonei economice exclusive ale României;

- modificarea art. 36 din Legea nr. 139/2000 privind activitatea de meteorologie;

- modificarea art. 26 din Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 244/2000 privind siguranța barajelor.

Au fost modificate prevederile privind preluarea cauzelor în interiorul unităților de parchet DNA și DIICOT, pentru punerea în acord cu deciziile Curții Constituționale în domeniu.

Au fost modificate unele dispoziții privind statutul, drepturile și obligațiile anumitor categorii de personal - judecătorii și procurorii, polițiștii, funcționarii publici și funcționarii publici cu statut special, pentru a asimila la nivelul legislației penale speciale și extrapenale efectele noilor categorii de măsuri preventive neprevăzute de legislația anterioară, precum arestul la domiciliu și controlul judiciar, cât și în scopul corelării cu noile soluții de netrimitere în judecată, respectiv de soluționare a acțiunii penale fără condamnare prevăzute de Codul de procedură penală.

Referitor la dispozițiile privind statutul judecătorilor, a fost regândită competența judecătorilor stagiari. Astfel, judecătorii stagiari vor judeca următoarele

infracțiuni: lovirea sau alte violențe, vătămarea corporală din culpă, amenințarea, hărțuirea, violarea de domiciliu, violarea sediului profesional, furtul, furtul calificat și furtul în scop de folosință la plângere prealabilă, abuzul de încredere, gestiunea frauduloasă în forma simplă, distrugerea, tulburarea de posesie, nerespectarea hotărârilor judecătorești în anumite forme, violarea secretului corespondenței, abandonul de familie, nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului, împiedicarea exercitării libertății religioase.

3. Din punct de vedere al organizării judiciare, în vederea respectării principiului desfășurării cu celeritate a procesului penal, a fost regândită compunerea completelor de judecată ale Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în scopul corelării cu dispozițiile noului Cod de procedură penală, care prevăd că Înalta Curte de Casație și Justiție are competența de a judeca apelurile împotriva hotărârilor pronunțate de curțile de apel, curțile militare de apel, precum și de Înalta Curte de Casație și Justiție, în primă instanță, precum și contestațiile împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la curțile de apel, curtea militară de apel și Înalta Curte de Casație și Justiție.

Totodată, a fost regândită competența de judecare a cauzelor maritime și fluviale, fiind înlocuite secțiile specializate cu complete specializate. Modificarea este necesară, întrucât, în raport de numărul actual al cauzelor maritime și fluviale de la instanțele din Galați și Constanța, nu se impune crearea de secții specializate în această materie. Astfel, în urma consultării acestor instanțe, au reieșit următoarele aspecte: ca volum de activitate, secția maritimă și fluvială a Tribunalului Constanța a înregistrat în anul 2009 140 de cauze comerciale și 2 cauze penale, iar în anul 2010, 151 cauze comerciale și 8 cauze penale. Această secție are un singur judecător, completele fiind constituite cu judecători de la secțiile comercială și penală. La Curtea de Apel Galați și Tribunalul Galați, s-a apreciat că nu este necesară înființarea de secții maritime și fluviale, având în vedere numărul redus de cauze (5-6 pe an).

Totodată, a fost regândită sfera instanțelor militare, în vederea punerii de acord cu dispozițiile privind competența din noul Cod de procedură penală, care nu mai prevăd competența tribunalului militar teritorial. Această soluție adoptată de cod este consecința faptului că atât tribunalele militare (instanțe cu rang echivalent judecătoreiei), cât și tribunalul militar teritorial (instanță cu rang echivalent tribunalului) au competență funcțională exclusivă în primă instanță.

Prin urmare, la nivelul instanțelor militare vor exista 4 tribunale militare (cu rang de tribunal) și o curte militară de apel.

2.3 Titlul III - Dispoziții referitoare la Codul de procedură penală

Acest titlu regrupează o serie de dispoziții de completare și de modificare a unor texte din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală. Textele în cauză vizează fie înlăturarea unor erori materiale, fie completarea unor omisiuni vădite.

1. În ceea ce privește acțiunea civilă, a fost regândită soluția trimiterii cauzei, după disjungere, la instanța civilă, din considerente legate de realizarea cât mai eficientă a procesului de administrare a justiției în România. Astfel, deși soluția preconizată de Codul de procedură penală are în vedere evitarea prelungirii în mod nejustificat a soluționării procesului penal, prin trimiterea acțiunii civile la instanța

civilă, această opțiune ar putea genera o supraîncărcare a instanțelor civile. Pe de altă parte, continuarea judecării acțiunii civile de către instanța penală, după disjungere, ar fi de natură să asigure ambele deziderate avute în vedere, respectiv soluționarea cu celeritate a acțiunii penale și respectarea termenului rezonabil cu privire la latura civilă. Un argument în acest sens îl reprezintă faptul că, în această ipoteză, probele deja administrate pe latură civilă rămân câștigate cauzei, în timp ce trimiterea cauzei la instanța civilă ar presupune readministrarea acestora. În concluzie, soluția păstrării acțiunii civile în competența instanței penale este de natură să asigure calitatea actului de justiție în ansamblul său.

2. Codul de procedură penală face distincție între tehnicile de supraveghere (interceptarea convorbirilor și comunicărilor, accesul la un sistem informatic, supravegherea video, audio sau prin fotografiere, localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice, solicitarea și obținerea, potrivit legii, a datelor referitoare la tranzacțiile financiare, precum și a datelor financiare ale unei persoane) și tehnicile de cercetare (obținerea listei convorbirilor, utilizarea investigatorilor sub acoperire, participarea autorizată la anumite activități, livrarea supravegheată și identificarea abonatului). Potrivit acestei distincții, se stabilește principiul că tehnicile de supraveghere sunt dispuse de către judecătorul de drepturi și libertăți, iar tehnicile de cercetare de către procuror.

Acest principiu este în concordanță atât cu practica CEDO, cât și cu soluțiile adoptate în legislațiilor altor state. Astfel, în cauza PG și JH contra Marii Britanii (Hotărârea din 25.09.2001 par. 35 – 63), Curtea a arătat că solicitarea de către poliție de la compania de telefoane a listei cu convorbirile purtate de pe telefonul fix al reclamantului nu reprezintă în sine o încălcare a prevederilor art. 8 din Convenție.

Tehnicile de cercetare presupun intruziuni minime în viața privată a persoanei astfel încât nu se justifică reglementarea unor garanții excesive care au ca finalitate îngreunarea activității de urmărire penală și creșterea volumului de activitate al organelor judiciare.

Reglementarea acestor tehnici în cuprinsul noului Cod de procedură penală cuprinde mai multe contradicții care atrag ineficiența procedurilor și au necesitat modificarea în consecință pentru unitate și coerență de reglementare. Astfel, de lege lata, textul legii prevede că măsurile sunt fie *dispuse* (art. 150), fie *aprobate* (art. 152, 170, 191), fie *încuviințate* (art. 153, 154) de către judecătorul de drepturi și libertăți, deși nu există diferențe de fond între aceste noțiuni.

Art. 150 prevede la alin. (1) că măsura constatării unei infracțiuni de corupție sau a încheierii unei convenții se dispune de către judecător, la alin. (2) prevede că se dispune de către procuror, iar la alin. (7) că măsura este prelungită de către procuror.

Art. 154 prevede că măsura conservării datelor informatice se dispune de procuror cu încuviințarea judecătorului, însă se prelungește de către procuror, potrivit alin. (5), fără a mai fi necesară încuviințarea judecătorului.

Totodată, măsura predării obiectelor se dispune de către organul de urmărire penală numai cu aprobarea judecătorului, potrivit art. 170, însă pentru măsura ridicării silite, potrivit art. 171, nu este necesară această aprobare.

De asemenea, efectuarea expertizei genetice reglementate la art. 191 nu presupune o limitare a drepturilor fundamentale ale persoanei cercetate, care să impună aprobarea ei de către un judecător.

Pentru niciuna din aceste tehnici nu este reglementată o procedură care să prevadă judecătorul competent să aprobe măsura, termenul de soluționare a propunerii de luare a măsurii, caracterul public sau nepublic ori căile de atac împotriva încheierii judecătorului.

Pomind de la necesitatea reglementării în Codul de procedură penală a folosirii colaboratorului și a persoanei sub acoperire, care sunt prevăzute în prezent în legislația specială (Legea nr. 508/2004, Legea nr. 39/2003, Legea nr. 143/2002), prezentul proiect conține și dispoziții cu privire la aceste instituții.

3. Modificări importante au fost aduse procedurii camerei preliminare.

Astfel, a fost reconsiderată procedura camerei preliminare din perspectiva raportului dintre judecătorul care soluționează fondul cauzei (chemat să statueze asupra vinovăției sau nevinovăției acuzatului) și judecătorul de cameră preliminară (chemat să decidă care acte ale procurorului sunt valabile și în baza căror probe urmează a fi soluționat fondul cauzei).

Procedându-se la o reevaluare a acestor instituții, în special ca urmare a consultărilor cu magistrații judecătorești, s-a constatat că soluția inițial adoptată – care se baza pe incompatibilitatea între cele două funcții judiciare – ar fi de natură să afecteze deplina realizare a funcției de judecată, prin aceea că judecătorul fondului ar fi privat de posibilitatea – esențială în buna gestionare a cazului – de a aprecia el însuși asupra legalității urmăririi penale și a administrării probelor și de a decide asupra întregului material probator pe care își va întemeia, și nu doar asupra celui administrat în faza de judecată.

Astfel, menținându-se deplin soluția inițial adoptată, de a conferi procedurii de cameră preliminară, prealabilă fazei de judecată, un caracter autonom, care să permită o evaluare într-un termen scurt și cu caracter definitiv a actelor de urmărire penală (care constituie, de altfel, principalele rațiuni pentru care legiuitorul a instituit *ab initio* această procedură), s-a adoptat soluția potrivit căreia judecătorul care exercită funcția de verificare a legalității trimiterii în judecată și a urmăririi penale și care decide începerea judecății va exercita în continuare în aceeași cauză și funcția de judecată.

Raportat și la constatările studiilor de impact, această soluție legislativă are și avantajul de a reduce semnificativ dificultățile/costurile de implementare a dispozițiilor privind camera preliminară: dacă inițial pentru judecata în primă instanță a cauzelor în care instanța era sesizată prin rechizitoriu urma ca în aceeași cauză să participe, succesiv, doi judecătorești – unul de cameră preliminară și altul care soluționa acțiunea penală, soluția actuală permite ca un singur judecător să gestioneze cauza în primă instanță; totodată această din urmă soluție este de natură să reducă semnificativ și gradul de încărcare a activității la nivelul fiecărui magistrat judecător.

4. Au fost reconsiderate sancțiunile procesuale în materia probelor.

Astfel, au fost reevaluate textele privind sancțiunea procesuală aplicabilă probelor nelegal administrate. Dezbaterile cu magistrații judecătorești și procurori au vădit caracterul interpretabil al textelor inițiale (art. 102), susceptibil de a crea practici neunitare cu privire la semnificația ori consecințele anumitor nelegalități asupra probelor administrate. Astfel, în cadrul textelor cu valoare de principiu privind loialitatea administrării probelor, privind excluderea probelor nelegal administrate și a probelor derivate din acestea, s-a statuat explicit asupra raportului dintre probă, pe

de o parte, și actul prin care s-a dispus sau autorizat administrarea acesteia, mijlocul de probă și procedeul probatoriu, pe de altă parte, prevăzându-se expres că nulitatea acestora din urmă atrage în mod necesar excluderea probei.

5. În ceea ce privește măsurile preventive, au fost efectuate o serie de modificări, care vizează înlăturarea unor erori de reglementare.

Astfel, a fost regândită procedura de luare a măsurii controlului judiciar, care conținea o serie de contradicții. Potrivit art. 211 din Codul de procedură penală, măsura controlului judiciar și a controlului judiciar pe cauțiune se poate dispune în cursul urmăririi penale și de către procuror. Reglementarea din art. 212 contrazice, în parte, textul anterior, prevăzând posibilitatea procurorului de a lua această măsură numai în mod excepțional, în cazul unei nevoi urgente a urmăririi penale și numai în mod provizoriu pe o durată de cel mult 5 zile, măsura urmând să fie supusă controlului aposteriori al judecătorului de drepturi și libertăți în camera de consiliu, care prin încheiere o poate confirma sau o poate revoca.

Această reglementare vine în contradicție și cu dispozițiile privind controlul judiciar pe cauțiune, care dau această măsură preventivă mai gravă în competența procurorului, pentru faza de urmărire penală, fără a prevedea o limitare de durată a acesteia și, respectiv, fără a impune condiția existenței unei nevoi urgente. În consecință, procedura de luare a măsurii controlului judiciar a fost modificată, această măsură fiind, de asemenea, dată în competența procurorului pentru faza de urmărire penală, cu posibilitatea atacării prin plângere a măsurii la judecătorul de drepturi și libertăți.

De asemenea, tot sub aspectul măsurilor preventive, a fost remediată o deficiență existentă și în Codul de procedură penală din 1968, aceea a inexistenței unei proceduri de dispunere asupra măsurilor preventive în perioada cuprinsă între pronunțarea hotărârii în primă instanță, cu consecința desesizării instanței și sesizarea instanței de control judiciar cu judecarea apelului. Competența de luare, revocare sau înlocuire a măsurilor preventive, în condițiile legii, în acest interval de timp a fost atribuită instanței care a judecat cauza în fond.

6. În privința instituției plângerii împotriva actelor procurorului, modificările sunt justificate fie pentru a îndrepta exprimări deficitare din formulările inițiale (spre exemplificare, cea din art. 339 alin. (4), care nu lăsa posibilitatea atacării în instanță a soluțiilor dispuse prin alt act în afară de rechizitoriu - ceea ce în mod evident era în afara voinței legiuitorului), fie pentru a pune în acord instituția cu noua concepție a Codului privind fazele și funcțiile procesuale (cum este cazul modificărilor aduse art. 341).

7. Astfel, cea mai importantă modificare o constituie reglementarea soluțiilor pe care le poate adopta judecătorul de cameră preliminară în mod diferențiat, după cum urmărirea penală s-a desfășurat doar *in rem* sau a cunoscut și faza *in personam*, respectiv după cum a fost sau nu pusă în mișcare acțiunea penală. În măsura în care procesul nu a cunoscut această din urmă etapă, s-a observat caracterul inechitabil al reținerii cauzei pentru judecare fără ca persoana dedusă judecății să fi beneficiat de drepturile procesuale ale părții în cursul urmăririi penale. Sub acest aspect, s-au valorificat legislativ inclusiv unele din argumentele care, sub imperiul reglementării anterioare, au stat la baza Deciziei în interesul legii nr. XLVIII (48)/2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiunile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 574 din 30 iulie 2008.

În ceea ce privește soluția de reținere a cauzei pentru judecare, în cazul admiterii plângerii, s-a avut în vedere necesitatea ca persoana dedusă judecății (inculpatul) să poată beneficia de aceleași drepturi cu cea trimisă în judecată prin rechizitoriu, în condițiile în care noul Codul de procedură penală reasează după o nouă filozofie și regulile privind termenele în care nulitățile pot fi invocate – respectiv posibilitatea de a contesta legalitatea probelor și a actelor de urmărire penală anterior trimiterii în judecată. Astfel, s-a asigurat egalitatea tratamentului procesual al persoanelor deduse judecății, prevăzându-se dispoziții similare celor privind procedura camerei preliminare.

Din aceleași rațiuni, a fost necesar să se reglementeze, pentru ipoteza începerii judecății ca urmare a admiterii plângerii, și posibilitatea contestării modului de soluționare a excepțiilor privind administrarea probelor și efectuarea urmăririi penale, similar dispozițiilor corespunzătoare procedurii de cameră preliminară.

Dispozițiile privind faza procesuală a camerei preliminare au fost modificate în principal în sensul clarificării etapelor pe care cauza trebuie să le parcurgă în această fază, pentru a facilita exercitarea drepturilor procesuale ale inculpatului, pentru a corela aceste dispoziții cu alte reglementări ale Codului și pentru a preveni eventuale interpretări diferite ale practicii, având în vedere noutatea acestei instituții în reglementarea procesual penală română.

Astfel, s-au introdus dispoziții exprese privind informarea inculpatului asupra drepturilor procesuale și în special asupra posibilităților lui de a invoca, numai în această fază, excepții privind sesizarea instanței și privind urmărirea penală; de asemenea, s-au detaliat dispozițiile privind asistența juridică și posibilitățile apărătorului din oficiu de a exercita o apărare efectivă și în această fază procesuală. Observându-se aceste exigențe, s-a apreciat ca fiind mai conformă caracterului echitabil al procedurii și stabilirea unui termen mai mare, respectiv de 60 de zile, pentru parcurgerea acestei etape procesuale.

Păstrându-se neschimbată concepția inițială privind natura și funcțiile acestei faze procesuale, dar observându-se necesitatea detalierii regulilor de procedură, au fost reformulate în cadrul art. 345 dispozițiile privind succesiunea momentelor procesuale, după cum s-au formulat cereri sau excepții ori nu au intervenit astfel de incidente procedurale.

În mod corespunzător, art. 346 a fost modificat pentru a detalia tipurile de soluții pe care, în fiecare ipoteză în parte, le poate pronunța judecătorul de cameră preliminară. Totodată, s-a urmărit deplina corelare a acestor dispoziții cu reglementările din materia sancțiunilor procesuale (nulitățile, respectiv excluderea probelor).

Din aceleași rațiuni, au fost completate și dispozițiile art. 347, prin detalierea soluțiilor pe care le poate pronunța judecătorul care soluționează contestația.

8. Noul Cod de procedură penală prevede că Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție judecă toate recursurile în casație exercitate împotriva deciziilor pronunțate de curțile de apel, în condițiile în care curțile de apel judecă apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de judecătorii și de tribunale.

Efectele acestei soluții legislative implică însă o creștere substanțială a competenței Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, ceea ce va duce la o supraîncărcare a rolului instanței supreme.

Având în vedere aceste aspecte, modificările în materia recursului în casație au ca scop reconfigurarea motivelor de recurs în casație pentru a asigura specificul acestei căi extraordinare de atac și atribuirea rolului de unificare a practicii judiciare Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În acest sens, s-a redus numărul de motive ale recursului în casație, menținându-se în competența Înaltei Curți de Casație și Justiție numai motivele ce vizează aspecte de fond.

Astfel, proiectul reține un număr de 5 motive de recurs în casație, după cum urmează:

- nerespectarea dispozițiilor privind competența după materie sau după calitatea persoanei;
- condamnarea inculpatului pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală;
- încetarea în mod greșit a procesului penal;
- neconstatarea grațierii sau constatarea greșită a grațierii pedepsei;
- aplicarea unei pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege.

Cât privește motivele ce vizează aspecte procedurale, acestea au fost eliminate din sfera recursului în casație și din competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, fiind transformate în motive ale contestației în anulare, potrivit naturii acestei căi extraordinare de atac.

Extinderea motivelor de contestație în anulare se referă la următoarele:

- pronunțarea hotărârii de alt complet decât cel care a luat parte la dezbaterea pe fond a procesului;
- compunerea nelegală a instanței ori existența unui caz de incompatibilitate;
- judecata a avut loc fără participarea procurorului sau a inculpatului, când aceasta era obligatorie, potrivit legii;
- judecata a avut loc în lipsa avocatului, când asistența juridică a inculpatului era obligatorie, potrivit legii;
- ședința de judecată nu a fost publică, în afară de cazurile când legea prevede altfel;
- instanța nu a procedat la audierea inculpatului prezent, dacă audierea era legal posibilă;
- împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă.

Totodată, a fost limitată sfera hotărârilor împotriva cărora se poate face recurs în casație, prin prevederea potrivit căreia nu pot fi atacate cu recurs în casație hotărârile definitive pronunțate cu privire la infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

2.4 Titlul IV - Dispoziții finale și tranzitorii

Titlul final al legii stabilește data intrării în vigoare a prezentei legi și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și abrogă în mod expres Legea nr. 29/1968 privind Codul de procedură penală, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

3. Alte informații

Secțiunea a 3-a *Impactul socioeconomic al proiectului de act normativ*

1. Impactul macroeconomic	Nu este cazul.
1¹. Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat	Nu este cazul.
2. Impactul asupra mediului de afaceri	Nu este cazul.
3. Impactul social	Nu este cazul.
4. Impactul asupra mediului	Nu este cazul.
5. Alte informații	Nu este cazul.

Secțiunea a 4-a *Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)*

În vederea stabilirii impactului se vor avea în vedere concluziile Memorandumului cu tema: Pregătirea sistemului judiciar pentru intrarea în vigoare a noilor coduri. Evaluarea situației actuale. Plan de măsuri, aprobat în ședința de Guvern din data de 26 septembrie 2012.

Indicatori	Anul Curent	Următorii 4 ani				Media pe 5 ani
1	2	3	4	5	6	7
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
(i) impozit pe profit						
(ii) impozit pe venit						
b) bugete locale:						
(i) impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) contribuții de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
b) bugete locale:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
c) bugetul asigurărilor sociale de						

stat:			
(i) cheltuieli de personal			
(ii) bunuri și servicii			
3. Impact financiar, plus/minus, din care:			
a) buget de stat			
b) bugete locale			
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare			
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare			
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor			
7. Alte informații			

Secțiunea a 5-a
Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

1. Măsuri normative necesare pentru aplicarea proiectului de act normativ: a) acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ; b) acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții.	a) Legea nr.29/1968 privind Codul de procedură penală, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 78 din 30 aprilie 1997, cu modificările și completările ulterioare;
2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare	Prezenta lege transpune dispoziții cuprinse în directive ale Uniunii Europene, după cum urmează: 1. art. 1, art. 2 alin. (1) – (5), art. 3 alin. (1), (2), (5), (7) și (9) și art. 4 din Directiva 2010/64/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE) nr. L 280/1 din 26 octombrie 2010. 2. art. 3, art. 4, art. 6, art. 7 și art. 8 alin. (2) din Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale,

	publicată în Jurnalul oficial al Uniunii Europene (JOUE) nr. L 142/1 din 1 iunie 2012.
3. Măsurile normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare	Nu este cazul.
4. Decizii ale Curții de Justiție a Uniunii Europene	Nu este cazul.
5. Decizii ale Curții Europene a Drepturilor Omului	Pantea c. României, 03.06.2003 Anghel c. României, 4.10.2007 Crăciun c. României, 30.09.2008 Temeșan c. României, 10.06.2008 Mihaiu c. României, 4.11.2008 Samoilă și Cionca C. României, 4.03.2008 Soare c. României, 16. 06.2009 Didu c. României, 14.04.2009 Tarău c. României, 24.02.2009 Ali c. României, 09.11.2010
6. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente	Nu este cazul.
7. Alte informații	Nu este cazul.

Secțiunea a 6-a

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate	Proiectul de act normativ a fost afișat pe pagina de internet a Ministerului Justiției, în conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.
2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ	
3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea	Nu este cazul.

proiectelor de acte normative	
4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente	Nu este cazul.
5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi	Prezentul proiect de act normativ a fost avizat favorabil de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 1040/6.12.2012, de Consiliul Superior al Magistraturii prin Hotărârea nr. 1072/27.11.2012 și de Consiliul Concurenței.
6. Alte informații	Nu este cazul

Secțiunea a 7-a
Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ	Proiectul de act normativ a fost afișat pe pagina de internet a Ministerului Justiției, în conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.
2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice	Nu este cazul.
3. Alte informații	Nu este cazul.

Secțiunea a 8-a
Măsurile de implementare

1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente	Nu este cazul.
2. Alte informații	

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM – MINISTRU

VICTOR – VIOREL PONTA

